

alias sepe, tum ibi maxime, ubi Arianorum & Apostolicorum dogmata coarguit, Hieronymus adversum Luciferianos, Augustinus lib. 2. de Baptism. contra Donatist. cap. 7. & lib. 4. cap. 24. & lib. 5. cap. 23. & 26. Damascenus lib. 4. cap. 13. & 17. Basilius, lib. de Spiritu Sancto, cap. 27. & 29. Refert autem ex his unum, & item alterum Gratianus 11. dist. cap. Ecclesiasticarum & 12. dist. cap. Illa autem. Potest igitur quicquam verum esse, quod sit huic talium virorum choro contrarium? Sed si tanta nubes testium hæreticorum corda non movet, vel divinis testimoniis moveantur. Quanquam, quod uno eodemque consensu tot tantique viri testati sunt, id non humanum, sed divinum est. At suppetunt etiam scripturæ divinæ præclara testimonia. *State*, inquit Paulus (26), *Et tenete traditiones, quas accepistis sive per epistolas, sive per sermonem.* Et rursus (27), *Laudo autem vos fratres, quod, sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.* Et eodem cap. postea, *Ego accepi a Domino, quod & tradidi vobis.* Et paulo post, *cetera cum venero disponam.* Atque ad Timotheum (28), *Formam habes sanctorum verborum, ait, quæ a me audisti, bonum depositum custodi.* Et deinceps (29): *Quæ audisti a me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.* Ac Ioannes in epistola 2. *Plura*, inquit, *habens vobis scribere, nolui per chartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos, & ore ad os loqui.* Quid multa? Duas Petri epistolas habemus, & credimus mutum annis 7. Antiochiæ sedisse, elinguem Romæ annis 25? Num nihil aliud verbo docuit, quam quod epistolis duabus scriptum reliquit? Quid? Andreas, Thomas, Bartholomæus, Philippus nonne sine scriptura solo intercurrente verbo, ecclesias sibi destinatas & fundarunt in fide, & religione continuerunt? Consentiamus igitur, quod negari non potest, fidei doctrinam non scripto totam, sed ex parte verbo ab apostolis esse traditam.

CA-

(26) 2. Thefal. 2. (27) 1. Corinth. 11. (28) 2. Timoth. 1.
(29) 2. Timoth. 2.

CAPVT IV.

Vbi sternuntur viæ ad traditiones Christi & Apostolorum investigandas.

HIS igitur cognitis, restat illud explicandum, ubi totius orationis cardo versatur, quonam modo Theologo constare possit, hoc aut, illud dogma ab apostolis esse traditum. Verbi causa ponamus aliqua, quæ pateant latius. Si in quæstionem veniat, num minores ordines, ieiunium quadragesima, baptisma parvulorum, imaginum venerationem, symbolum fidei ex traditione Apostolorum habeamus: id nunc explanandum esse dicimus, an ne sit via aliqua plana & expedita, qua ad certam earum rerum intelligentiam valeat perveniri. Non enim sumus ii, qui Phariseorum instar traditiones nostras velimus quasi divinas & apostolicas venditare: sed ubique gentium eupimus ut vera a falsis, ita ab humanis divina secernere. Eo vero in loco maxime, ubi de dogmatis fidei catholicæ agitur. Quo in loco quidem rerum illiusmodi permixta confusio perniciosissima est. Sunt igitur viæ quatuor apertæ, quas si sequemur, traditionibus apostolorum vestigandis minime aberrabimus.

Prima via ab Augustino aperitur cum aliis locis, tum lib. 4. contr. Donatist. (1) in hæc verba. *Quod universa tenet ecclesia, nec conciliis institutum, sed semper retentum est: non nisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur.* Est autem ratio huius in promptu. Si enim consuetudinis cuiusquam diu in tota ecclesia observatæ, originem & principium nec ad Summos Pontifices, nec ad concilia episcoporum referre possumus: sed ea consuetudo ad apostolorum usque tempora retro trahitur, conficitur plane illam ab apostolis esse profectam. Ut si in dubium vocetur, an minores ordines,

Cc 2

sub-

(1) Cap. 24.

subdiaconatus, lectoratus, & ceteri ex apostolorum traditione in ecclesia sint, hunc in modum peruestigabitur. Si horum ordinum initium, vel a Damaso sit, vel a Symacho, vel ab ullo alio seu Pontifice, seu concilio, certè apostolorum traditio non fuit. Sin ante quemcumque Pontificem, ante quodcunque etiam concilium mentio huius rei apud priores habetur, donec ad apostolorum tempora peruentum est: tunc demum intelligimus, minores ordines ex Apostolica traditione fuisse, ut & re vera fuerunt. Quoniam non posteriores modo, sed Ignatius epistola 8. ad Antiochenos, Dionysius 3. cap. eccles. Hierar. Clemens in epistola ad universos, Anacletus in decretis suis eius rei tanquam in ecclesia iam acceptæ, meminerunt. Eadem quoque ratione docebis Ieiunii legem traditionis Apostolicæ fuisse. Cuius videlicet mentionem fecisse constat August. ad Casulanum, epist. 86. & ad Ianuarium, epist. 118. & 119. Hieronym. ad Lætam de institutione filia, & lib. 2. advers. Iovinian. & in Isaiam, cap. 58. Ambros. sermon. 25. & 38. Chrysostr. ad popul. Antioch. homil. 3. & 16. Basilium cum in aliis concionibus, tum in eius initio, quam in ebriosos habuit, & in posteriore de ieiunio, concil. Nicæn. referturque 18. dist. cap. *habeatur*, Concil. Laodic. multis capitibus. Sozomenum, hist. tripart. lib. 1. cap. 10. Origenem, homil. 10. in Levit. Iren. apud Euseb. ecclesiast. hist. lib. 3. cap. 24. Thelephorum in epistola ad universos, qui ieiunii nostri auctor falso a quibusdam existimatur (2). Quoniam Ignatius in epistola 4. ad Philipenses, eius rei prior meminit: atque habemus etiam Canonem Apostol. 68. probatum etiam a Trull. Synod. Canone 9. & Canone 20. Quamobrem vere ac iure Theophilus Alexand. lib. Paschali primo & tertio non solum legem ieiunii a maioribus traditam esse præscribit, sed affirmat fuisse evangelicam traditionem. Et Epiphanius, hæresi 80. ubi doctrinam ecclesiæ docet & fidem, quæ traditione ecclesi-

(2) Vide Euseb. de temporibus. Forte ante hac tempora ieiunium more ab apostolis accepto servatum est: a Thelephoro autem primum lege præscriptum, ac præceptum est.

fiastica servatur, cum meminit ieiunii quadragesimæ, tum dixit aperte apostolos tradidisse ieiunia 4. & 6. feriæ. Atque Leo Papa in concione de Pentecost. cuius initium, *Plenissime*, ieiunium quatuor temporum Trinitatis ab apostolis dicit esse institutum. Hieronymus autem ad Marcellam adversus Montanum non obscure tradit, quadragesimam nos secundum traditionem apostolorum ieiunare. Quod vero in hoc exemplo fecimus, id facere per multa possumus: & hac eadem ratione parvulorum baptisma, consecrationem virginum, monasticam professionem, lucernas in templis cereosque lucentes, imaginum venerationem, & alia id genus multa ab apostolis tradita comprobare. Sane quod in moribus diximus, idem in fidei dogmate servandum est, si unumquodlibet novum esse hæretici calumnientur. Cuius rei illustre exemplum habes apud Eusebium, libro ecclesiast. hist. 5. cap. ultim. Sed nos pergamus ad reliqua.

Secunda itaque via huic proxima, & ea quidem expeditior est. Si quod fidei dogma patres ab initio secundum suorum temporum successione concordissime tenuerunt, huiusque contrarium ut hæreticum refutarunt, quod tamen e sacris literis non habetur, id nimirum per Apostolicam traditionem habet ecclesia. Exempla sint, perpetua beatæ Mariæ virginitas, descensus Christi ad inferos, ut animam Adæ & reliquorum patrum, qui ibi tenebantur, erueret, certus evangeliorum numerus, & cætera id genus, quæ, ne longum faciam, non sunt annumeranda. Omnia siquidem fidei dogmata ab apostolis accepit ecclesia, vel scripto, vel verbo. Quoniam ii ministri fuere sermonis, nec ullas in fide novas revelationes ecclesia habet: sed eas servat, quas apostoli per Spiritum Sanctum fideli populo reliquerunt, quemadmodum postea sumus demonstraturi.

Tertia via, si quicquam est nunc in ecclesia communi fidelium consensione probatum, quod tamen humana potestas efficere non potuit, id ex apostolorum traditione necessario derivatum est. Ut vota dissolvere, & remittere iuramenta, non erat humanæ potestatis: tum quia iure naturæ vota nuncupata Deo reddere, & iuramenta servare tenemur: humana vero facultas ea, quæ iure naturæ debita & consti-

tuta sunt; condonare, ac tollere non potest; ut Gratian. 13. dist. statim a principio docet. Tum etiam, quia in his, quæ superiori ex conventionione debentur, inferioris potestas nulla est. Eademque est ratio de matrimonii rati diremptione per monasticum solemne votum. Cum enim matrimonium etiam non consummatum ante evangelicam legem iure esset naturæ indissolubile, nec esset in republica humana facultas ulla eiusmodi matrimonii dirimendi, consequens fit, hunc ecclesiæ morem ex Christi, & apostolorum instituto descendisse. Nec enim credi potest ecclesiæ Dei aliquam sibi potestatem generaliter usurpasse in his, quæ ad ius naturæ pertinerent, nisi quam Christo, & apostolis tradentibus accepisset. Iam enim hic error esset gravis in moribus, in quibus ecclesiæ errare non posse, suo loco ostendimus. Nec me clam est, quod Alexand. 3. (3) aliter in postremo illo exemplo docere videatur. Cum enim illi esset obiectum, non posse per solemne religionis votum matrimonium dirimi, quoniam scriptum esset, *Quod Deus coniunxit, homo non separet*: respondit hoc scripturæ testimonium de matrimonio consummato esse interpretandum. Quo videlicet responso significavit, matrimonium ratum, si consummatum non esset, licere humanitus separari. Verum, ut omittam, quod verba illa Adæ, *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea*, &c. e quibus Dominus collegit, quod coniunxisset Deus, id hominem separare nec debere, nec vero posse: eo tempore fuisse in paradiso dicta, quo nondum erat matrimonium consummatum: utque illud etiam præteream, quod matrimonii ipse contractus adeo natura sua firmus, ac perpetuus est, ut ne voluntate quidem contrahentium dissolvi possit, quæ tamen hominum conventionibus dirimendis, valere solet plurimum. Certè Theologis gravissimis semper absurdum visum est matrimonium ullum per hominem separari. Quanto gravius Innocentius tertius (4), aliorum quidem, sed ad hunc etiam locum apposite dixit, non hominem, sed Deum id solvere, quod

(3) De conclus. concil. cap. Ex publico. (4) De transl. episcop. cap. Quanto.

quod summus Pontifex non humana, sed divina auctoritate dissolveret. Nimirum quod Dominus Petro dixit, *Quodcumque solveris super terram*, &c. quousque, & quatenus, vel amplificandum esset, vel etiam constringendum, id ab apostolis ecclesiæ accepisse consentaneum est. Qui eiusmodi res ad ecclesiæ gubernationem necessarias sine dubio tradidere. Atque tradunt nonnulli (5), Ioannem evangelistam iubente Christo ab sponsa sua evangelii gratia fuisse seiunctum. Hieronymus certe 1. adversus Iovinian. lib. Ioannem affirmat, & virginem fuisse, & maritum. Theclam quoque Epiphanius hæref. 78. tradit a Paulo nuptiis exsolutam, cum sponsum haberet primarium urbis formosissimum: & virginem sanctam contempsisse terrena, ut cælestium potens efficeretur. Sed contra Alexandrum dicimus. Nam hoc forte dicet aliquis. Minime vero gentium. Nec enim statim Pontifici contrarius est, qui argumento, quo catholici urgentur, aliam responsum parat. De tertia igitur via dictum est satis.

Quarta via, eademque & mollior, & tritior est huiusmodi. Si viri ecclesiastici aliquod dogma, vel unamquamlibet consuetudinem uno ore testentur nos ab apostolis accepisse, sine dubio certum argumentum est, ut ita esse credamus. Ut imagines ab apostolis esse traditas patres in 7. synodo generali, actione 6. dixerunt. Et symbolum fidei, quo vulgus fidem suam profitetur, ecclesiæ apostolis tradentibus habuisse auctores sunt Rufinus in expositione symboli, Hieronymus ad Pammachium, de erroribus Ioann. Hierosol. Ambrosius in sermone 38. de ieiuniis, & quadragesima. Casianus, libro sexto ad Leonem Imperatorem, Isidorus, lib. 6. Etymol. cap. decimo octavo (6). Leo papa in epistola octava, & tertia decima ad Augustam, Clemens in epistola prima ad Iacobum, si Clemens tamen illius epistolæ auctor est. Sed de his hæcenus. Nam plura exempla ponere longum esset, nec ad rem, quam institimus, necessarium. Satis autem fuerit, quatuor

(5) Proœmium in Ioann. evangelium, quod Hieronymo nonnulli tribuunt. (6) 14. d. cap. Canones.

suor vias demonstrasse, quibus traditionem aliquam esse apostolicam, investigetur.

CAPVT V.

De variis generibus traditionum Apostolicarum.

AT vero, priusquam huius loci auctoritatem confirmo, illud animadvertendum cenſeo, præcepta, & instituta apostolorum esse in duplici differentia. Quædam enim temporaria fuere, quorum ratio brevis, & ad tempus fuit. Alia fuere perpetua; utpote quæ causam habuere sempiternam, ut in ecclesia seruantur. Illius generis exempla sunt, de baptismo in nomine Iesu, de abstinentia a sanguine, & suffocato: huius autem posterioris exemplum est de aqua permiscenda calici. Atque etiam alia diuisio est apostolicæ traditionis. Nam alteras apostoli a Christo Domino acceperunt, ut matrimonium, confirmationem, extremam unctionem esse sacramenta novæ legis, quæ ipse quidem instituit Christus suorum sacramentorum primus idemque solus auctor, sed apostolis tradidit christiano populo administranda. Alteras vero traditiones apostoli ipsi Spiritu Sancto suggerente ad ecclesiæ utilitatem ediderunt. Quas tamen eis Christus Dominus, dum in terra degeret, nusquam edidit. Vt quadragesimæ ieiunium, quod licet Hieronymus in secundum Ionæ cap. Ambrosius concilio 36. Chrysoſt. homil. 1. in Genes. ad Christum auctorem referre videantur, at re vera, ut equidem sentio, Apostolicum institutum fuit. Quod Christo tamen assignatur, vel quia ad Christi ieiunantis exemplum ab apostolis institutum est, vel quia apostolica edicta Christi esse censentur: qui per apostolos ecclesiæ loquebatur, atque adeo per Spiritum Sanctum apostolis: iuxta illud, quod Ioannis 16. cap. scriptum est. *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non enim loquetur a semetipso, sed quacumque audiet loquetur, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.* Et apostolus cum quoddam de suo consilium de-

dedisset, *Puto autem, ait (1), quod & ego spiritum Dei habeam.* Et rursus (2), *An experimentum eius queritis, qui in me loquitur Christus?* In his autem traditionum generibus illa eadem consideranda sunt quidem, quæ in superiore libro (3) de scripturæ etiam legibus admonuimus: sed discrimen illud maxime, quod de scripturarum præceptis ibi positum, transferri huc ad traditiones debet. Ex traditionum quippe vinculo, quas a Christo acceptas apostoli fidelibus servandas reliquere, ecclesia fideles eximere non potest, nec illas contraria aliqua consuetudine abolere. Si enim, exempli causa, materias, & formas sacramentorum confirmationis, ordinis, extremæ unctionis, a Christo apostoli, nos ab apostolis accepimus: si ad eundem quoque modum matrimonia non consummata, per solemnem castitatis professionem dirimi, consummata vero per conversionem ad fidem coniuge infideli discedente, Christus Dominus apostolis, illi nobis edixerunt, in his tanquam in divinis institutis ecclesia nihil habet potestatis. In quem sensum explicanda sunt duo illa capita: *Sunt quidam, & Contra statuta 25. q. 1.* Nec huiusmodi traditiones possunt per contrariam consuetudinem antiquari: sed tali adversæ consuetudini iure obiciuntur, cap. *Veritate*, & cap. *Si consuetudinem*, & cap. *Frustra*. 8. dist. In aliis vero, quæ videlicet apostoli constituerunt tanquam ecclesiæ pastores, poterit quidem summus pontifex, ut in cæteris ecclesiæ legibus dispensare, sic enim schola loquitur, poteritque item contrarius populi mos instituta huius generis abrogare. Vt trina immersio, quam ex apostolica traditione in baptismi sacramento ecclesiam habuisse (4), Canon apostolorum 49. ostendit, per contrariam consuetudinem abolita est. Eiusdem quoque ordinis est quadragesimæ ieiunium: ac pœnæ rursus ab apostolis pro criminibus præfinitæ, quæ 82. distinct. cap. *Presbyter*, ex concilio Gangrensi referuntur. At hoc genus illud refertur, quod ex Anacleti prima epistola herætiçi urgere solent, *Peracta consecratione omnes communicent qui noluerint*

(1) 1. Cor. 7. (2) 1. Cor. 13. (3) Cap. 18. in resp. ad 4. argum. (4) De con. d. 4. cap. *Si quis presbyter.*

rint. ecclesiasticis carere liminibus, sic enim apostoli statuerunt. Quanquam de ministris, qui episcopo sacrificanti in diebus solemnioribus inserviebant, Anacletus loquitur. Quare inde colligi non potest, omnes eos qui missæ intererant, oportere etiam tunc communionem Eucharistiæ sumere in his præsertim diebus, qui solemniores non essent. Sed ut antiquo more, apostolorumque instituto communio totius etiam populi a principio statim nascentis ecclesiæ exigeretur, ætate tamen Chrysostomi præceptum relaxatum esse constat, & communionem astantium voluntati permissam, ad quam eos Diaconus alta voce invitabat, non cogebat. Hæc enim & alia huiusmodi tametsi ab apostolis tradita sunt, non sunt tamen ita fixa, ut moveri non queant. Cum Christi ipsius præcepta & instituta, quemadmodum diximus, adeo stabilia, rataque sint, ut convelli nullius hominis auctoritate liceat. Cuius ratio loco superiore reddita frustra hic a nobis resumetur. Atque illud de institutis ad gubernationem populi pertinentibus intelligi volo. Nam dogmata fidei, sive Christi ipse per se apostolis revelarit, seu Spiritus Sanctus post Christi Ascensionem in cælum, mutari non possunt: sed firma hæc in veritate manent perinde atque illa, quæ Christi sunt ore prodita.

CAPUT V.

De firmitate & certitudine traditionum Apostolicarum.

Quibus rebus expositis, non erit difficile ostendere, id quod in hac parte maxime quæritur, ex Christi, & apostolorum traditionibus certissima posse argumenta elici, & ad ecclesiæ consuetudines, & ad fidei dogmata comprobanda. Si enim apostolus Paulus (1) ecclesiæ consuetudinem Corinthiis contentiosus opponit, cur nos itidem ecclesiæ

(1) I. ad Corinth. II.

morem ab apostolis usque receptum, totque sæculorum usu, ac gentium consensione probatum, non opponemus hæreticis, cum a nobis scripturam in cuiusque rei confirmationem efflagitant? Certè Paulus, cum & per scripturas, & per naturæ rationem satis dixisse videretur ad eius rei fidem faciendam, quam Corinthiis persuasum esse cupiebat, considerans tamen inter Corinthios fore quosdam, qui illiusmodi forte, & testimoniis, & rationibus repugnarent: non aliud potius argumentum ad causam evincendam habuit, quam si eos ad ecclesiæ morem revocaret. Si quis, ait, videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, nec ecclesiæ Dei. Quod dicit tale est. Si quis adeo est durus & pertinax, ut argumentis positis non adducatur, sed adhuc contendat, foemina aperto capite orare oportere: hunc ego non aliter refello, quam quod ecclesiæ Dei talem consuetudinem non habent. Tanta vis in traditione est, ut quos nec scripturæ, nec naturæ ratio movisset, eos Paulus existimarit ecclesiarum more & instituto refellendos. In priore rursus ad Timotheum epistola, Si quis, ait (2), aliter docet, & non acquiescit sanctis sermonibus. Non dicit scripturis. Et ad Galat. (3): Si quis, inquit, vobis evangelizaverit præter id, quod accepistis, anathema sit. Quibus ex locis rectè Origenes in commentariis epistolæ ad Titum (4) definit hæreticum, eum qui se Christo credere profiteretur, & aliud de veritate fidei Christianæ credit, quam habeat traditio ecclesiastica. Et libr. I. periar. Sicut multis, inquit, apud Græcos, & Barbaros pollicentibus veritatem desuevimus apud omnes eam quærere, qui eam falsis opinionibus asserebant, postquam credidimus filium Dei esse Christum, & ab ipso hanc discendam esse persuasi sumus: ita cum multi sint, qui se putant scire quæ Christi sunt, & nonnulli eorum diversa a prioribus sentiant, servetur vero ecclesiastica prædicatio per successionis ordinem ab apostolis tradita, & usque ad præsens in ecclesiis permanens: illa sola credenda est veritas, quæ in nullo ab ecclesiastica traditione discordat. Hactenus Origenes. Ignatius quoque in epistola

Dd 2

ad

(2) Cap. 6. (3) Cap. I. (4) His comment. caremus, sed refer tur locus in Apologia Pamphili.